Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru afaceri externe

2022/2154(INI)

27.6.2023

PROIECT DE RAPORT

referitor la recomandarea Parlamentului European adresată Consiliului și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind consolidarea dreptului la participare: legitimitatea și soliditatea proceselor electorale în sistemele politice iliberale și în regimurile autoritare
(2022/2154(INI))

Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Nacho Sánchez Amor

CUPRINS

Pagina

PROIECT DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN 3

PROIECT DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

adresată Consiliului și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind consolidarea dreptului la participare: legitimitatea și soliditatea proceselor electorale în sistemele politice iliberale și în regimurile autoritare
(2022/2154(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Declarația universală a drepturilor omului, în special articolul 21 alineatul (3),

– având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și Comentariul general nr. 25 la acesta privind dreptul de a participa la afacerile publice, drepturile de vot și dreptul de acces egal la serviciul public,

– având în vedere articolul 3 din Protocolul nr. 1 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

– având în vedere articolul 5 litera (c) din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială,

– având în vedere Declarația de principii a ONU privind observarea internațională a alegerilor,

– având în vedere comunicarea Comisiei din 11 aprilie 2000 privind misiunile UE de asistență și de observare a alegerilor (COM(2000)0191),

– având în vedere Orientările ONU pentru state privind punerea în aplicare efectivă a dreptului de a participa la afacerile publice,

– având în vedere comunicarea comună din 25 martie 2020 a Comisiei și a Vicepreședintelui Comisiei / Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate intitulată „Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația 2020-2024” (JOIN(2020)0005),

– având în vedere articolul 118 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A9-0000/2023),

A. întrucât dreptul cetățenilor de a vota și de a fi aleși în alegeri democratice periodice și autentice reprezintă drepturi fundamentale ale omului, recunoscute la nivel internațional;

B. întrucât articolul 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede că orice persoană are dreptul de a participa la guvernarea țării sale și că voința poporului, exprimată prin alegeri periodice, autentice și universale, trebuie să stea la baza guvernării; întrucât acest mesaj este reiterat în Pactul internațional cu privire la

drepturile civile și politice;

C. întrucât, potrivit Oficiului Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, dreptul de a participa la alegeri libere și corecte este legat în mod intrinsec de alte drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul de a nu fi discriminat, libertatea de exprimare și libertatea de întrunire pașnică și de asociere;

D. întrucât alegerile democratice autentice reprezintă un aspect indispensabil al guvernanței favorabile incluziunii, deoarece oferă autorităților un mandat din partea cetățenilor;

E. întrucât peste 75 % dintre oameni trăiesc în țări nedemocratice, ceea ce le limitează drepturile fundamentale ale omului; întrucât restrângerea spațiului de acțiune al societății civile influențează în mod negativ dreptul de a participa la alegeri autentice;

F. întrucât dreptul de a participa la alegeri autentice nu este respectat în regimurile autocratice și iliberale, care organizează alegeri fictive cu scopul de a-și consolida puterea; întrucât astfel de alegeri nu sunt libere și corecte, sunt lipsite de o adevărată opoziție politică și impun restricții nejustificate atât asupra dreptului de vot, cât și asupra dreptului de a fi ales;

G. întrucât regimurile autocratice și iliberale elaborează din ce în ce mai mult un discurs care prezintă alegerile lor nedemocratice ca fiind autentice pentru a dobândi legitimitate internațională și internă, ceea ce este nejustificat din cauza desfășurării nedemocratice a alegerilor; întrucât această legitimitate este utilizată apoi pe plan intern pentru a consolida obediența cetățenilor și sprijinul acordat regimului și dreptul său de a guverna, precum și pentru a reduce și a delegitima orice opoziție împotriva regimului;

H. întrucât slăbirea independenței sistemului judiciar și a statului de drept și regresul democratic general în regimurile autocratice și iliberale permit strategiile de legitimare ale acestor regimuri;

I. întrucât regimurile autocratice și iliberale au dezvoltat noi modalități și strategii ale pseudo-conformării pentru a depăși costurile respectării depline a standardelor internaționale de observare a alegerilor, fără a le denunța în mod deschis; întrucât acestea devin din ce în ce mai bine organizate în eforturile lor de a-și oferi reciproc legitimitate internațională pentru aceste pseudo-alegeri;

J. întrucât gravitatea și amploarea atacurilor împotriva observatorilor electorali nepartizani – inclusiv hărțuirea, defăimarea, amenințările, încălcările drepturilor și violența fizică – s-au intensificat în ultimii ani, creând un mediu de incertitudine și insecuritate în ceea ce privește activitatea lor importantă; întrucât UE consideră că observatorii electorali sunt apărători ai drepturilor omului;

K. întrucât tensiunile dintre democrații și regimurile autoritare capătă trăsături geopolitice tot mai pronunțate; întrucât această tendință impune UE să își ridice preocupările democratice la cel mai înalt nivel politic, inclusiv prin construirea unor alianțe mai strategice pentru democrație și prin considerarea democrației ca interes strategic și ca parte esențială a strategiilor sale geoeconomice și comerciale;

L. întrucât UE ar trebui să adopte o abordare sistematică în ceea ce privește dreptul de a participa, inclusiv prin demonstrarea legăturii sale puternice cu drepturile omului, democrația și statul de drept,

1. recomandă Consiliului și Vicepreşedintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate următoarele:

Cunoașterea dreptului de a participa la alegeri autentice

(a) să conceapă și să pună în aplicare acțiuni mai hotărâte ale UE pentru a promova și a proteja dreptul de participare, ca parte a unei strategii mult mai ample de sprijinire a drepturilor omului și a democrației;

(b) să sublinieze legătura intrinsecă dintre dreptul de a participa la alegeri autentice și alte libertăți fundamentale, în special libertatea de circulație, de opinie și de exprimare, de întrunire și de asociere, precum și dreptul de a nu fi discriminat, fără de care este imposibilă exercitarea efectivă a dreptului de a participa la alegeri autentice; subliniază, în plus, rolul esențial al statului de drept în acest sens;

(c) să raționalizeze dreptul de a participa în cadrul setului de instrumente de acțiune externă al UE;

(d) să recunoască gravitatea dificultăților cu care se confruntă persoanele care trăiesc în regimuri autocratice și iliberale în ceea ce privește accesul la informații nepărtinitoare legate de alegeri și să le distingă de propaganda sponsorizată de regim, inclusiv informații fiabile privind candidații, preferințele de vot și desfășurarea procesului electoral, ceea ce împiedică capacitatea acestora de a înțelege dacă alegerile sunt cu adevărat competitive și dacă preferințele cetățenilor se reflectă în rezultate;

Instrumentele și procedurile UE

(e) să combată discursul promovat de regimurile autocratice și iliberale, conform căruia acestea dețin mandate din partea cetățenilor lor ca urmare a unor alegeri autentice; să formuleze, în acest sens, o strategie globală cuprinzătoare a UE pentru a contracara instrumentele pe care aceste regimuri le utilizează pentru a legitima alegerile, cum ar fi observatorii falși și grupurile de observare a alegerilor din umbră, în locul misiunilor internaționale standardizate;

(f) să consolideze legătura dintre activitatea de observare a alegerilor și sprijinul mai larg al UE pentru drepturile omului și democrație, utilizând atât instrumente politice, cât și de cooperare; să considere strategiile autoritare de legitimare electorală drept simptome timpurii ale tendințelor nedemocratice subiacente și să reacționeze în consecință;

(g) să contracareze eforturile regimurilor autocratice și iliberale de a crea percepții interne false cu privire la autenticitatea alegerilor lor false; să acorde o atenție deosebită abuzurilor electorale ale regimurilor autocratice și iliberale legate de tehnologia informației și comunicațiilor, pe care le desfășoară din ce în ce mai

mult pentru a afecta în mod negativ participarea prin diseminarea propagandei și a dezinformării și prin punerea în aplicare a unor restricții privind accesul la informații cu privire la ideile și candidații opoziției;

(h) să recunoască rolul esențial al societății civile în delegitimarea alegerilor false în ochii populațiilor locale; să sprijine organizațiile societății civile, apărătorii drepturilor omului și mass-media, inclusiv prin consolidarea capacităților și strategii de comunicare, precum și prin colectarea de date privind încălcările dreptului de a participa la alegeri autentice; sprijină, în special, observatorii locali ai alegerilor, ale căror activități sporesc convingerea cetățenilor că dreptul lor de a participa la alegeri autentice va fi respectat;

(i) să integreze informațiile privind alegerile autentice și dreptul cetățenilor de a participa la acestea în contextul sprijinului pentru drepturile omului și democratizare, în proiectele din cadrul Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională – Europa globală și al Instrumentului de asistență pentru preaderare, inclusiv sprijinul acordat observatorilor electorali în calitate de apărători ai drepturilor omului; să sprijine Campusul mondial pentru drepturile omului în acest scop;

(j) să utilizeze diplomația culturală a UE și setul de instrumente pentru relațiile culturale internaționale al UE pentru a consolida dreptul de participare, pentru a contracara discursurile regimurilor autocratice și iliberale care încearcă să legitimeze alegerile false și pentru a consolida cultura democratică în țările din afara UE;

(k) să acorde mai mult sprijin inițiativelor legate de formarea în domeniul observării alegerilor și de consolidarea cunoștințelor;

(l) să analizeze posibilitatea de a introduce o invitație permanentă de observare a alegerilor în cadrul clauzei democratice din acordurile UE, al sistemului generalizat de preferințe și al mecanismelor echivalente, având în vedere reticența actuală a multor țări de a trimite invitații de observare a alegerilor către UE; să sprijine Grupul de susținere a democrației și de coordonare a alegerilor al Parlamentului și activitatea acestuia, în special în cadrul observării alegerilor;

(m) să includă rezultatele misiunilor UE de observare a alegerilor ca parte esențială a cadrului general pentru relațiile dintre UE și țara în cauză;

(n) să abordeze dreptul de a participa în țări din afara UE prin intermediul dialogurilor UE privind drepturile omului;

(o) să utilizeze regimul mondial de sancțiuni al UE în materie de drepturi ale omului pentru persoanele responsabile de încălcări grave ale dreptului de a participa și ale standardelor electorale democratice;

(p) să recunoască rolul misiunilor UE de observare a alegerilor în furnizarea de dovezi cu privire la autenticitatea alegerilor și să îmbunătățească în continuare acest instrument, inclusiv prin consolidarea vizibilității sale;

Acțiunile UE în cadrul forumurilor internaționale

(q) să creeze o coaliție de țări democratice și instituții multilaterale, cum ar fi Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului și Consiliul Europei, pentru a contracara mai eficient legitimarea alegerilor false în cadrul forurilor internaționale, în special al ONU;

(r) să promoveze ideea elaborării unor orientări privind dreptul de a participa la alegeri în cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, cu o mai mare implicare a organizațiilor locale ale societății civile; să evalueze fezabilitatea dezvoltării în continuare și a sistematizării Comentariului general nr. 25 la articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, pentru a demonstra legătura dintre dreptul de a participa și drepturile omului și democrație, pentru a face față noilor provocări, inclusiv dezinformarea online și ascensiunea autoritarismului;

(s) să condamne subminarea standardelor dezvoltate la nivel internațional ca parte a eforturilor de legitimare a alegerilor; să acorde o atenție deosebită discursurilor care promovează valori alternative ca sursă de legitimitate pentru alegeri neautentice, cum ar fi supremația normativă a legislației naționale asupra standardelor dezvoltate la nivel internațional, valorile religioase și tradiționale, particularitățile culturale sau agendele axate în primul rând pe dezvoltare;

(t) să conducă eforturile de a conferi mai multă vizibilitate Declarației de principii a ONU privind observarea internațională a alegerilor și activității acelor organizații care au semnat-o și care sunt active în observarea alegerilor; să ia în considerare solicitarea actualizării listei de semnatari ai Declarației de principii privind observarea internațională a alegerilor, în vederea consolidării credibilității acesteia și a stabilirii unei modalități clare de diferențiere între adevăratele grupuri de observare și observatorii falși; să exploreze modalități de subminare a legitimității organizațiilor din umbră și a observatorilor falși;

(u) să promoveze identificarea explicită a observatorilor electorali nepartizani internaționali și naționali ca apărători ai drepturilor omului în cadrul forumurilor multilaterale relevante și ca parte a contactului UE cu alte organizații internaționale și să insiste asupra măsurilor de protecție necesare pentru observatorii electorali nepartizani, astfel încât aceștia să își poată îndeplini sarcinile în mod independent și în condiții de siguranță;

2. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta recomandare Consiliului și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.